

SZÉKELY HIRLAP

POLITIKAI S VEGYESTARTALMU KÖZLÖNY.

KIADÓ-HIVATAL:

Az ev. ref. főiskola nyomdájában.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS

NAGY-KÖZ ELEJE.

Hirdetési ár: Három hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadszor 5 kr. és minden beiktatásért külö 30 kr. o. é. bélyegdíj. — Három hasábos nyilttéri sorért 20 kr. o. é.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal.
Pesten, Zeisler M. hirdetést közvetítő intézete, Királyutca 60-ik sz.,
és J. Haasenstien és Vogler Bécsben (Wollzeile 9-dik sz.)

Megjelenik e lap
minden szerdán és szombaton, reggel,
NAGY FÉLÍVEN.

ELŐFIZETÉSI ÁR

Negyedévre . . . . . 1 frt 30 kr.
Félévre . . . . . 2 „ 50 „

Az első honvédek M.- Vásárhelytt.

(B. L.) Régi szó, hogy a szegény, szükölködést látott ember kisebb dolognak is jobban tud örülni, mint a ki mindig csak bővségben, élvezetekben daskálkodott. Épen nem csodálkozánk tehát azon rendkívüli érdekeltségen, melyvel közönségünk az érkező honvédséget várta. S midőn 1849 óta először valánk azon boldogító helyzetben, hogy magyar katonaságot üdvözölhessünk falaink között: mi természetesebb, mint, hogy házainkat föllobogoztuk; mindnyájunk arczára kiült az öröm-ragyogás és, hogy önértünkben is fölmagasodánk, mert önkénytelenül is érezők, hogy e még csak kezdő csirázásban levő kis magv van hivatal arra, hogy teljesen önálló és független nemzetté tegyen bennünket.

A jelzett időre megérkezett honvédtanostály elfogadására nagy néptömeg, a sorkatonaság tisztai kara, a városi képviselőtestület, a tanács, több tekintély s néhány fiatal lovas vonult ki a város végére, honnan zenészó mellett kísérek be a főtérre a várva-várt vendégeket. Itt sorfalat képezve a valóban katonás vezénylő tisztek ajkán — annyi idő multán! — fölhangzott a magyar-vezényszó s tüzről-pattant honvédeink nagy készséggel végezték katonai mozdulataikat. Majd „imára“ vezényeltettek. s míg a zenekar az „Isten áldd meg a magyart“ megható dallamát hangoztatá: nemcsak a honvédség, hanem a teljes diszben sorakozott rendes katonasági tisztikar is tisztelgett.

Ez volt honvédségünk első nyilvános föllépte városunkban teljes husz év multán, — s az ima alatt nem egy polgártársunk arcán láttuk az áhitat fényét ragyogni, — s nem egynek ajkáról hallók elröppenni: „ki hitte volna ezt!?”

Az érkezettek egy része, rövid pihenés után, Régenbe, állomására, indult tovább, míg a nagyobb — itt állomásozó — rész, a napi parancs vétele után,*) elszállásoltatott: a lovasság a most épült városi laktanyába, a gyalogság egyes polgárokhoz.

De az elválás csak rövid ideig tar-

tott, mert a város közönsége az összes honvédséget, a rendes katonaság tisztikarát s a városon székelő valamennyi hivatal, testület- felekezet stb. képviselőit diszebédre hívta meg. A mintegy 200 főből álló vendégsereg diszes koszoruját képezé a polgári és katonai testvéresülésnek, s ott láttuk békés egyetértésben a rendes katonát a honvéddel, a főhivatalnokot a polgárral, az egyházat a világgal, az öreget az ifjával.

A pohárköszöntők sem hiányoztak természetesen.

Antal Ferencz, városi első tanácsos és helyettes főbíró, ő felségökért, a király és királynéért ürité, közlekedéstől kísérve, poharát, mint a kik e mi örömnünknek főszerzői. Bodola János a magyar honvédségre és fővezérére: József főherczegre köszöntött; Szász Béla (német nyelven) a sorkatonaságra, mely nem csak katona, hanem polgár is tud lenni; s mint mi, polgárok, készek vagyunk, ha kell, a haza védelmére — a katonák soraiba lépni: ők ime, mint a haza és király igaz polgárai, részt vesznek a mi polgári örömeinkben.

Buzetti C. alezredes e köszöntést viszonzá biztosítván, hogy a sorkatonaság csak névben különbözteti meg magát a honvédségtől, de a király és haza védelmére mindig kész azzal kezdet fogni. De ki győzné mind elősorolni az üritett poharak számát s az egyéneket, kik és kikért pohárköszöntők mondattak. Amazok között voltak még Szabó János, honvédőrnagy, Knöpfler Vilmos, Mentovich Ferencz, ft. Veszely Károly, Balázs Antal, Mikó Mihály, Bodola János, Kinizsi István, honvéd főhadnagy, Szász Béla, Blaschke sorkatonasági őrnagy, Bihari Sándor, Antal Ferencz stb.

Az egész ünnepélyt a legszebb egyetértés lengte át, s mi azon ohajjal távoztunk: vajha állandón meg is maradna az!

Napiparancs, 1869 nov. 20-án.

Honvédek!

Mint alkalmam volt tapasztalni ti megértétek azon hivatást, miszerint a mostani felett hadászati időben, csak szorgalom és ez által eszközölt teljes kiképzés tesz lehetővé, a dicső honvéd névnek megfelelőleg, — az imádott haza szükség szerinti védelmében — az

alkotmányos szabadság megtámadói szétverésében, Urunk Királyuuk sorhadával kezdet fogva, működhetni. Midőn tehát a kerület székhelyén, Kolozsvártt, tanusított szorgalmatokért, s honvédhez illő magaviseletötekkért elismerésemet kifejezem — most a hazai tüzhelyhez érkezve még méltóbban elvárom tőletek, hogy mind tanulmányi, mind fegyelmi, mind polgári tekintetben magatokat úgy viselenditek, hogy e székelő főváros, melynek többnyire fiait vagytok, büszke lehessen reátok, s felemelt fövel mutathasson reátok, szólván: „ezek az én fiaim, kik a Királyért, a hazaért élni-halni tudnak!”

Szabó,
őrnagy.

Országgyűlés.

LV.

A képviselőház nov. 16-ki ülésében elnök indítványára a belügyminister által a ház üdvkivánata fog tolmácsoltatni felséges királyné asszonyunk, e hó 19-ki névünnepeének alkalmából. (Élénk éljenzés.)

T is z a Kálmán — az urbériséggel rekontermészetű viszonyok rendezésére, s a hűbérsegi maradványok eltörlése tárgyában benyújtandó törvényjavaslatra vonatkozó — határozati javaslatát, az igazságügyér azon ígéretére, hogy az még ez ülészek alatt be fog nyultatni, visszavonja.

Nyári Pál szintén visszaveszi egyelőre azon indítványát, melyet a bírák kinevezése körüli módzatok tárgyában adott be. — Ellenben Bobori Károly törvényjavaslatot nyújt be az iránt, hogy ki államhivatalt, vagy olf méltóságot visel, mely a Felsőházban széket ad neki. képviselő ne lehessen. Hosszas indokló beszédében fölemlíti Horváth Döme, miniszteri tanácsost is, ki államhivatalnok és képviselő is.

Horváth Döme hivatkozik mind a képviselőházra, mind az illető miniszterre, hogy kettős tisztét lelkiismeretesen betölti.

A ház különben Bobori tjavaslatát 173 szóval, 127 ellenében, nem kívánja tárgyalni.

Gr. Mikó Imre, közlekedésügyi miniszter 450000 frtnyi póthitel megszavazását kéri, röviden indokolván kérelmét több elemi csapás által szükségessé tett közlekedési munka és az építészeti anyagok árrának aránytalan felszökkenése által. A pénzügyi bizottsághoz tétetik át.

Elnök kijelenti, hogy az osztályokban feltorlódt munkák miatt, pár napig nem tartatik nyilvános ülés.

A székelység fölfegyvereztetése 1764-ben, és a mádéfalvi vész, s annak következtetése.

(Folytatás)

A biztosság a fenniek szerint végezvén munkáját, 1764-ben márczius 20-kán Olosztelekről Köhalomba vette magát; odaérkezett márczius 24-én a már érintett székbe aziránt kinevezett büntkinnyomozó biztosság is, hogy 1762-ben okt. és nov. hónap napjaiban, báró Buccow hadikormányzó jelentésében Csik-Szeredában, K.-Vásárhelytt, Uzonban stb. elsőbbsen kiosztatott fegyverek visszaadása iránti merényleteket nyomozná ki, melynek tagjai voltak a katonai részről: b.

* Alább közöljük.

Szerk.

Róth József tábornok és biztossági elnök, Schwarcz alezredes, Szilvási János kapitány, és egy német hadbíró, a polgári részről: széki gróf Telaki Károly, báró Jósinczi Mihály, Ribiczei Adám alezredes és egy tollvivő. — Ezen biztosság a széki katonaságot fölláttatott biztosságtól márczius 26-án utasítással láttatott el, annak bővetkezé-
ben Csik- és Háromszékre menve, köteleességet teljesítette. Végre a felség 1766-ban mindazoknak, kik ezen kinyomozás szerint büntetést érdeml-
nének, megengedett, mely kegyelem csiktopli-
czai Lázár Istvánra, kire a királyi főkörmány-
szék 1765-ben február 27-én száműző ítéletet
mondott vala, és minden vele Moldvából visz-
szatérőkre is kiterjesztetett. — Ezen kegyelemre so-
kan visszajöttek ugyan, de sokan oda is marad-
tak. — Is már az efőlékből lehet kimagya-
rázni, hogy miért volt 1838-ban is Bukovinában
8 ezer, Moldovába 50 ezer, Bessarabiába 8 ezer
magyar lakos a magyar honon kívül.*) A bánás-
mód és jog nem méltánylása eszközölt! Helott
ezek a magyar földön lakhatást méltóbb joggal
igényelhetnek, mint a kiknek elei ezen földért
vértettek, hogy sem a honunkba, ország megegye-
zésén kívül, telepített németek és szerbek.

A mint már említém, a mádéfalvi gyilkol-
ás után, rendeletek bocsátattak ki, hogy min-
denki tüzhelyére térjen vissza, békésen várják el
a következőt, a németek intettek, hogy a más
két rendet, felségsértés büntetése alatt, ne párt-
fogolják, tisztviselők, papok a fölvegyverés elő-
segítésére fölszólítottak, — melynek teljesíté-
sért, némelyek érdemjellel, mások holtigtartó
nyugdíjjal jutalmaztattak, — kikerül a nemzet
megvetéssel emlékezik, — ellenben a fegyver alá
veendőkké elhívták, hogy adt nem fi-
zetnek, s a németek erőszaka ellen oltalmaztatni
fognak, ha a fegyvert fölveszik, s engedelmese-
k lesznek. Ilyen módon a fegyver a székelységre
föladatván, annak számára mindjárt különös szá-
bálpontok adtak ki, melyek szerint kormá-
nyoztassanak alkotmányos törvényeink ellenére,
— E szerint az ugyanazon egy jogu nemzet két,
és egymással szüntelen vitázó katonai, és polgári
részre szakítatván, a nyomozások elhordozhatla-
nokká halmozódtak; mert a székelly katonát sa-
ját katonatisztjei is nyomták, a polgári tisztek
is, mivel jóságok dolgában oda tartoztak, a ka-
tonaszületeseket megvetették, aláérték, a mi
társaságokban is kitűnő volt, hivatalokból kizár-
ták, bármint kimivelt volt legyen is a katonas-
zületés, csak egyetlen egy táblabírói hivatal
volt megengedve, az is udvari rendelet követke-
zésében, honán kívül a hivatalok lépcsőin, addig
mehetett föl, meddig érdeme vihetné, holott a

nemzetet ők tették, a születés bélyegnek tartat-
tott sokak előtt, — ámbár ezen rend védte az
ország széleit maga költségén, s kenyerén, ő csi-
nált utakat, hogy nyomasztói kényelmesen jár-
hassanak, ő áldozott legelői vérével a haza ol-
talmáért: — ezen nyomasztó állásba volt több
mint 100 ezer székelly 84 éveken keresztül egész
1848-dik évig, mikor a 3-ik törvény cikkelynél
fogva országilag megállították, hogy a fegyver,
viselő székellyek nemzetöröknek tekintessenek
mikor is a közöttök addig fennállott törvényte-
len katonáskodási viszonyok merőben eltöröltet-
nek, és polgári, ugy családi, mint vagyoni vi-
szonyaikat illető jogaikba vissza, és polgári ha-
tóság alá rendeltetnek.

Elhallgatam azon veszedelmes intézményt,
miszerint munkába vettetett volt 1770-ben, hogy
a székelly katonák között elegyes lakó birtokos
nemesek jóságai a Bánáthba kicseréltesse, hogy
a katonai faluk tiszta katonai igazgatás alatt
tartassanak, a megyei autonomia megszüntetvén,
mi, ha létesüljön, a székelly nemzet merőben
megszűnt volna nemzet lenni. — Elhallgatam
továbbá az 1777-ben az iránt kiadott királyi
rendeletet, miszerint katonai birtok házasságnál
fogva nemese nem szálhatott, a nemesi pedig
katonára átmehetett, melyet 1826-ban 5555. kor-
mányszéki szám alatti elsőégi szabály becsü
szerinti kifizetésre módosított. Elhallgatok, nem
terhelek több és számtalan hasonló erőszakos
rendeletekkel, melyekkel nemzetem kizoztatott,
törvényeinket gázoló zsarnoki kormány által.

A székelly katonaság kötelezettsége.
Székelly katonaság őrizte az ország széleit,
ellenség, pestis, tolvaj, s csempészet ellen, ha a
szükség úgy hozta magával — a mi soha sem
maradt el onnan, hová egyszer katonát kellett
használni — idegen ellenség ellen a hazán kívül
is, vitézkedett. — Hányszor nem járt porosz, török,
lengyel, francia háborúba, föl a rajnáig, Párisba
kétszer ment be, mindég a legveszedelmesebb ál-
lásokra használtatott kíméletlen, ha a had fo-
gyasztotta, nemzete kebléből ajakkal pótolhatta,
mintha a székelly egy nőtt volna, mint a gomba.
— Köntössel, lóval magát a katonát tartotta, fegy-
vert szíjjazás nélkül a császár adott, a mi ott-
honi szolgálatban kopott romlott, maga igazított
meg, csak fegyvert, és lovat kapott mást, ha hi-
báján kívül szolgálatban vallotta kárra, ekkor is
egy paripa árába a Maria Teréz szabálya szerint
25 rfrtal — a mi nem sokkal 1848 előtt 50 rfrta
emelve — kárpótoltatott. *) De háborúba kivitték
köntösét, fegyverét, ha kopott, romlott a császár

*) Ez okozta sok székelly huszár családoknak elszeg-
ényedését; mert sokszor két, három, sőt még paripát
is megvetettek vele katonatisztjei, azután az ilyen el

pótolta ki; honukban létükkor semmit, otthon
is szolgálatba — csak commendot, és contractot
értve — kenyér nélkül 4 krt. napi díjt huzott;
háboruban mindent a sorkatonaság módjára kapott.

Dalmáciai állapotok.

A felkelés békés uton való lecsendesítésé-
ben, Dalmácia északi vidékein, már már hinni
lehetett; a megkezdett alkudozások sikerre nyuj-
tottak kilátást; s im, a lapok újabb tudósításai
szerint: mind e szép remény meghiusult; a bé-
ke galambja tova szált. A hadsapatok, e hó
19-én, előnyomulni kezdettek. Így tehát ismét
„dul a fajirtó fegyver szélében hosszában“.

A hadsapatok négy oszlopban nyomultak
előre, úgy hogy egymással mindig kapcsolatban
maradjanak. Legutóbbi tudósítások szerint: Si-
mics ezredes, még 16-án, bevonult Cerkvice
és Lednicébe. A főhadiszállás Knezlacba
tétetett át, mely Ubli és Dragali között,
féluton fekszik.

Krivoscie lakóiról, kik ellen hadsapat-
tainknak egész vitézségükre lesz szükség, érde-
kesnek tartjuk, néhány adatot közölni a „P. N.“
után.

nem vett lovakat, mindig csak károkkal adhatták el. —
Ezen bajon az újabb időben azzal kívánt a katonai elő-
járóság segíteni, hogy a mely huszár székellynek lova
elpusztult, vagy a szolgálatra nem volt tovább alkalmat-
os, az olyant eladatván, az árát be kellett adni a századhoz és
megengedték, hogy bizonyos ideig ne allison lovat, de a
paripatartás — fourage — meghatározott árát, kész pénz-
ben, évenként, be kellett adni, a miből azután egy pénz
alap kéletkezett, a honnan kamatra kölcsön pénzt adtak
ki, de csak székelly katonáknak, mikor aztán az ily módon
több éveken keresztül beadott lótarítás, vagy lótaripa ára
annyira nevedett, hogy abból paripát venni lehetett —
ha láttak, hogy szükség van paripára — vettek paripát
magok a tisztek, s átadták az illető katonának, gyakorta
olyanokat, hogyha azt a katonát maga vegye, visszavet-
ték volna. — Ezen pénz alap rövid időn nagy ösnyegre
szaporodott föl, mivel székelly huszár százados, és szám-
vevő Nagy Elek, mikor 1849-ben a déli táborba tétetnek
at, ugyanazon 1849-dik évi április 11-én téparancsnok-
ságnak az illető százados képviselői jelentésében, a szá-
madások megvizsgálása után, Sepszentgyörgyön, átadat-
tak következő töképezések:

1.) fourage vagy lótarippenz:	
készpénzben	6518 rfrt. 44 kr.
kötelezvényekben	46899 „ 3 „
Összesen	53,417 rfrt 47. kr. pengő p.
2.) A revindicált havasok pénztárába pedig:	
készpénzben	5174 rfrt. 28 kr.
kötelezvényekben	8130 „ 7 „
Összesen	13,304 rfrt. 28 kr. pengő p.

Ezen pénzalapokra a forradalom után a kormány
kezet tett, és a székelly haszáróktól elcsajátította a más
két székelly gyalog ezerebenti revindicált havasok pénz-
tárával együtt.

(Vége következik.)

Uti képek.

XII.

Olaszthonban nagyon élelmes észűek a ven-
dégelősök. A vonat megérkezéskor azonnal ott te-
remnek az indóházban zsiujkodó külderei, s tul-
hizelő nyájas szavuknak kipróbált lépresszejére
egész a karonőléfésig meg nem szűnnek csalogatni
a pihenésre váró szegény ismeretlen utast. Ha
nem tágit az utas, nagy ígéretekkel elhalmozott
szállás vagy éteződulat erőszakolnak kezébe; s
ha ezzel is tévesztve volna a nyereszkekédi cél,
utolsó s tán legbiztosabb remediumul ott forog-
nak a vendéglősi titkokba beavatott, jól fizetett
ostor (hákkerek) lovagok, kik a kezökbe szor-
ultakkal, mint önhasznuknak megejtett drága
portekáival sietnek elbánni. — Ezt nevezem én a
kocsis világ monarchiájának, vagy ha úgy tetszik
— az ösztinteség és becsületesség szédelő apos-
tolainak. Új fel csak alku nélkül kocsijára, ke-
serűen fogod tapasztalni, hogy az addig mindenre
kész szolgáló eszköz, most a Jákobnak álmban
látott lajtorját, téged rászédett gonosz önhittsé-
gének ácsaival, még egy oly magasra nyujtatta,
honnét más nem az alázatos szolgál, de az önhat-
almu fontoskodásnak egy kiváló pontentára be-
szél veled és szab zsebedre oly önkényű adót, mely
alól megzabadulhatni! — más nemü törvényekre
volna szüksége Olaszországnak.

En mint aféle figyelő székelly, kit a velen-
zei raffinizozott élet jó idején hozzászoktatott a
körültekintőbb manipulációhoz; minden vendég-
lős megbízottjának csupa udvariasságból ünnepe-
lyesen zsebre raktam csalogató jegyeit, aztán tár-
sammal a kialkudt kocsin, hajtattunk Livornó
kitűnő szép főutczáján a „Hôtel Pensione sviz-
zera“-ba. Tettszett azonban a mi tudós kocsisunk-
nak akként intézkedni, hogy azon hajlángó uri
kegyei közé tegyen le, kiktől már előre fölvet-
te vagy fölveendő volt a fejenkénti „tringeld“ díjt.
— Ezuttal felsült tervével. Sok csafaroskodása
daczára is a kitűzött helyre kellett vinni. Ott
aztán az a tragikomikus baj ért, hogy az ácsorgó
csöcselék közül egy, miként az éhes ölyv, rácsa-
pott utitáskáinkra s azokkal, mig mi a kocsisat
kifizettük, szépen odább állott. A hogy észrevette
fölföldöztesét, a lábához eresztett táskák mellől
dölyfösön követelte fáradsága díját — a mezzo
frankot. Társam, kit már békétüreséből megle-
hetősen kibolygatott volt kocsisunk fufangos vi-
selete, ölyyszerű heves magyaros mozdulatot tett,
minek magyarázatját sehogy sem adja az az oláh-
falvira fogott mondat: hát egyszer csak hallom,
hogy ott hátul valamit döngötnék, vissza tekin-
tek: hát bizon a hátamot ütök; — de igen an-
nak, hogy a mi azzal, hátul történt, itt ennek a
két szem közötti téren villámlás és csattanással
ismétlődött a sinai hegyen kiadott parancsolatok
egyike. En bár nem helyeselhettem e bevesebb
mozdulat tényét; de nem is sokat töprenkedtem
érte, tudva azt, hogy ez egészen más színű vi-
szonyokkal hoz érintkezésbe minket, melyek min-
den bizonynyal a „varietas delectat“ féle elvsze-

rint sok tekintetben érdekesek lehetnek. Nem
csalatkodtam. A rögtön megjelent rendőrség ha-
talma sulyára támaszkodva, illedelmes magatar-
tással lépett szobánkba s még illedelmesebb han-
gon adá elő megjelenése okát. Lassankint azon-
ban a tárgyalt kérdés mérgesedni kezdett, s az-
zal együtt bizalmasabb hang is a harag luftbal-
lonán kiszállt közülünk. Lett zavar és szörnyű
felháborodás köztünk. Többé már nem a megért-
hetés egy nyelvén, hanem kiki a magáén pattog-
tatta haragja szikráit. S mikor ilyen bábeli nyel-
ven telekiabáltuk nagy érthetően egymás fülét,
Democrit nagy szelleme a mosolynak tizedik foku
hahótájával kedveskedett, mi a harag őskori pos-
ványát meleg szellőjével felszarítá, s a tisztul-
tabb kedély hajója a nemesebb érzelmek Ararat-
jára szállt, honnan szeliden lebbent közénk a béke
olajágát hordó fehér galamb. — Megbocsát a ked-
ves olvasó, ha e kiváló jelenetet ily őskori hason-
latok fraziséval festem. Elég az, hogy a haragos tár-
saságból a legkedélyesebb ismerkedés született. A
sértett fél pedig orcájának piros rózsáját két fran-
kosnak halvány fehérségével elföldve, jó kedvel tá-
vozott az ott is divatozó lebut korcsnába. Mi pe-
dig a portól megszabadítandók magunkat, azzal
a tapasztalattal tértünk szobánkba: hogy itt a
rendőrség jó és részrehajlatlan. Pontosság és ügy-
rendi ügyességben a meghajlott kereszt birodal-
mában is sokat tanulhatnának tőle.

Balás Antal.

(Folytatása köv.)

A Krivosciek sajátos népfaj. Főjellemvonásuk: a nyersség, folytonos jó kedv, s könnyű vér. A szomszéd törökökkel folytonos czivakodásban élnek, a herzegovinai gyönyörű hegyi legelők miatt, melyeket leéteztet, lopva, vagy erőszakkal, nagy kedvük van. A rendet knézieik és papák tartják fenn köztük, s községeik az önkormányzat alapjain vannak rendezve. Most miután rablótermészetüket mi sem korlátozza, a glogováczi és orahováczi völgyek, színhelyei rablásaiknak, honnan egész csordákat, s birkanyájukat terelnek hegyeik közé, inség s nyomorban hagyva az ottani lakosokat.

VIDÉK.

Maros-Ludas nov. 18.

A rendes állomásaikra szánt honvédek, tegnap vonultak itt át, éjjeli szállásokra, Kutyalvára. — A helybeliek ezen áttutazásról, csak későn levén értesülve, inepélyes fogadtatásról nem is gondoskodhattak, úgy a mint kellett volna, — azonban mégis megtétetett az, a mi hirtelen lehetséges volt, — mert a legénységet — lovaság és gyalogságot egyaránt, egy meszely borral fejenként, s a tisztikart, egy rőktönzött villás reggelivel vendégteltük meg. — A honvédségre s annak főparancsnokára tudósító, s M.-Ludas hazafias polgára, Ferenczi György, főhadnagy köszöntötte szívélyes poharakat. Egyszer csak megpendül a dob, sorakozik a honvédség, kiáll szakaszvezető Ambrus József, s röviden, katonasoh, de értelmesen, megköszöni a honvédségnek szíves látását, mire háromszori harsány éljenzés és a vezényszó után itt hagytak, hogy elmélkedjünk, milyen ügyes honvédségünk lesz, ha az oly legénységgel fog szaporodni, a milyen itt átvonult, s az oly tiszteket fog nyerni, mint a milyenek az ügyes huszártisztek, Bölönyi Kálmán, s Kinizsi István főhadnagyk, — továbbá gyalogsági tisztek Ferenczi György főhadnagy, Alsó Sándor, Gillyén Árpád, Fries Rezső, Czikédi János, Misselbacher stb. hadnagyk. Valóban ezen kevés számú honvédség katonás magatartása, igen kedvesen lepett meg mindnyájunkat, s azért lehetetlen, hogy nagy reményeket ne fűzzünk hozzájuk, melyek hogy mentől inkább egészben teljesüljenek, szívünkben kívánjunk.

Éljen tehát a honvédség! r. l.

KÜLFÖLD.

FRANCZIAORSZÁG. A francia liberálisok pártja, mely mindent elkövet, törvényes uton de semmit forradalom által, mint ezt, egy 27 képviselő által aláírt nyilatkozatban kimondta, mind inkább kezd elvárni az utcai demagogiától. Sőt az „engesztelhetetlenek” is hajba kaptak. Egy gyűlésben Rochefort, ki hírlapja és röpirataival tett szert azon hírré, melyet a szószéken épen nem képes megtartani, előadván Ledru-Rollin azon határozatát, hogy nem kíván visszatérni Londonból Párisba, nehogy zavargásra adjon okot, úgy nyilatkozott: hogy Ledru-Rollin többé nem áll küldetése magaslátán. Ezzel szemben a Ledru-Rollin lapja is élénken harszol Rochefort jelöltsége ellen, s kinyilatkoztatja, hogy e jelöltség sikere elvesztette most minden jelentőségét, s csak compromittálná az I-ső kerület választóit.

Ez általános zavarban Napoleon császár a párisi helyőrséget erősíti. Az eddig Párisban volt két lovas ezredet 20 századdal szaporítá, s megtett minden intézkedést arra nézve, hogy néhány óra alatt 60—70 század lovast összpontosíthasson Párisban. Ezekon kívül közelebből szemlét tartott némely páriszi csapatok fölött, mely nagy figyelmet ébresztett politikai, úgy mint pénz körökben.

OLASZORSZÁG. Az olasz parlament e hó 18-án megnyílt. A trónbeszédben, melyet az igazságügyminiszter olvasott fel, említés tétetik a nép azon ragaszkodásáról, melyet a király iránt épen most lefolyt betegsége alatt, kitüntetett. — A viszonyokat a külállamokhoz jóknak mondja. Ohajtja a király, hogy a zsinat, melyben az olasz püspököket részt venni nem gátolja, a hitre tndomnyra, vallásra, civilizációra nézve békülékeny legyen. Számos törvényjavaslatot ígér, a büntető törvény a hadsereg és tengerészet újra szervezésére vonatkozólag. Igéri végül, hogy a közigazgatási tisztviselők felelőségre fognak vonathatni.

„Bocsikánu és Bekliánu“.

A bukaresti „Trompetta Carpazilor“ a pesti „Federatiunea“ után megemlítvén történelmi dolgozataimra kibocsátott előfizetési felhívásomat, miután megmondja, hogy Muresiu Osiorheiuori fog megjelenni, a következőleg bölcselekedik: „Mit várhatnánk, Koós urtól, a ki rágalmozó tudósításaival, melyeket Bukarestből a magyar lapokba küldözgetett, mindig úgy tün-tette ki magát, mint a roman nemzetnek legengesztelhetlenebb ellensége? Valjon tanult-e valamit Koós ur szenvedései után, elüzetvén saját hivei által Bukarestből...“

Igen is tanultam t. Federatiunea és Trompetta uraim! önköztől igen sokat lehet tanulni, csak sajnos, hogy nincs köszönet benne. Önök divatos történelmi kézi könyvei tele vannak tömve a legképtelenebb és legsértőbb mondatokkal a magyar nemzet irányában, és épen ezért kerülni fogom Urechia és Lauriani urak bombasztjait a kik Bocsikaiból Bocsikánut Bethlenből Bekliánut csináltak.

Ismétlem: „Nem izgatni, hanem a kölcsönös bizalom és szeretet ébresztésére hatni: ez jelszavom, de a Federatiunea és Trompetta sületlen élcei legkevésbé sem fognak elriasztani, annak történelmi felmutatásától, hogy mily töméntelen magyarvér áldoztatott föl több század leforgása alatt Moldva-Oláhszág szabadságáért. Nem fogom az olyan országok történelmét megírni, melyek a mívelt Európa térképén sehol sem léteznek pl. Mormorusu, Crisiana, Timisiana s több eféle Anák, milyenekkel önkök tüzes képzelő tehetsége alkotott a holdban. Egyszer sem fogom a roman nemzetet barbárnak nevezni, mint önkök nevezik a magyart modern történelmük mindenik lapján. Önök engem hirneves Koós-nak czimezgetnek. Jól van legalább nem vagyok sarkantus vitéz, mint a Trompetta Boliákja a bukaresti élezlapokban.

Koós Ferencz.

Színház.

○ Szombaton, nov. 20-án, a honvédek megérkezésének örömnünepére diszeloadásul: „Az üldözött honvéd“, színmű 5 felv. Szigligeti-től. — Nem tudom: a szerző jó hangzatu neve, a darab czime, vagy a honvéd tanosztály megérkezése feletti öröm? most először tölté meg a színházat és pedig a szó teljes értelmében szufoldásig! Az ember színtügy örült, hogy a társulat buzgó igazgatója, eddigi előadásainak összevágó pontosságaért, kerekdediségeért s általában kifejtett igyekezetéért valahára megkapta már anyagi jutalmát is, mert bizony tapssal bajosan lehet jól tartani a személyzetet. — Jóval előadás kezdete előtt, a terem minden zugában megélt, s a főbb helyeken barátságos vegyületben láttuk vendéghonvédeink díszruhás, dalás alakjait a rendes hadsereg itt állomásozó csapatainak legfőbb tisztjével, jelöl annak, hogy a mai nap városunkban minden tekintetben a tesvérsülés ünnepe. A függöny nagy későre felgördülvén a színpadi énekkar a „Szózat“ pár versszakát zengé el zenekísérettel, a király és királynénak a háttérben felállított arcképeik előtt; mire Kendy a termékeny Anonismusnak „Üdvözlét a honvédekhez“ című alkalmi költeményét szavaltta el... közepszerű hatással. Ezt megint a szózat egyik versszaka kísérte, s azzal a függöny legördült, hogy igen hosszú szünet után feltárja előttünk... az üldözött honvédek hál' isten rég letűnt bajait, keserveit.

A darabra nem átaljuk kimondani, hogy az Szigligeti aranyos tollának gyengébb termékei közül való, s ha akkor, midőn Pesten először színrehozott, a szomorú idők nyomása alatt birhatott gyújtó batással, ma már és épen ma, bizonyára túlélté magát s annak előadását e napon, s a rendes és honvédsereg tisztjeinek homloksora előtt, valami különösen tapintatosnak nem nevezhetjük!

Az előadást illetőleg is őszinte sajnálatunkat kell kifejeznünk, hogy a társulat rövid itt mulatása alatt méltán kiérdemelt jó híréhez nem volt méltó. Az előadók nagyobb része igen gyengén tudta szerepét s most hezseg hallottuk a sugót, az előadás vontatott volt s egyesek nehezen találták belé magukat szerepeikbe. — Egyedül Kendy tett kellemes kivételt lezíg, zsidó

csapláros rövid, de hálás szerepében, ki azt kielégítőleg személyesíté, valamint némi részben Kopeczky is ott, hol az erdőben favágó társával a magyar parasztnak bizonyos körülmények közt közömbösnek látszó, nyers, lakonikus modorát élethiven és a kellő határok közt színezté. — Még Gáspár és Kendiné küzdöttek hálátlan, unalmasan siránkozó szerepeikkel, de kevés eredménnyel, mit azonban világért sem vagyunk hajlandók egyedül az ők rovására tudni fel.

A felvonások közti szünetek zenekíséret mellett is tulságosan hosszúk voltak s majdnem éjjeli fél 11 volt, midőn városunk hirhadt követének és sarának scylla és charybdissei között az ábrándos félhomályban hazavergődtünk.

Reméljük, hogy a körültekintő igazgató igyekezni fog a meghódított közönség előtt a mai nap csorbáját, az előbbienekhez hasonló pontos, összevágó előadások s tapintatosn választott darabok színrehozatalával kiköszörülni, mihez mi neki a legjobb akarattal sikert és szerencsét kívánunk!

Elismerő nyilatkozat.

A görgényi ref. egyház megyében, a n.-fül-pesi egyház községben, az iskola-tanítói épületet — tudva nem levő okból eredt tűz hamvasztotta el. Egy rövid év folytán ez már a második tűzkáreset ezen egyházmegyében. — Szerencse, hogy itt minden egyházi középület, — azok közt ez is biztosítva volt a „Victoria“ társulattal. A társulat a hivatalos bejelentésre, azonnal kifizette az egész összeget.

Az ily véletlen csapás által súlyosan terhelt szűk jövedelmű egyházközség kellően fel tudja fogni a biztosítási előintézkedés jótékony-ságát; ez mélyen érzi a rögtöni kártérítés jótévkö hatását! Ép azért kedves kötelmet teljesítek, midőn az érdekelt egyházközség nevében a „Victoria“ biztosító társulatnak igazságs és pontos eljárásaért méltánüló elismerést, és egyszersmind aryaszentegyházunk igazgató fő főtestületeinek, a középületek tömeges biztosítását tárgyazó üdvös intézkedéséért, hálás köszönetet nyilvánítok. Magyar-Péterlaká, 1869. nov. 11-én.

Benkő János,
görgényi ref. egyh. esperes.

VEGYES.

* Királyné ő Felsége hirszerint, a keleti utjából visszatérő király elé megy Triesztig, onnan pedig Rómába utaznék nővére, Mária királyné látogatására, ki épen boldog családi örömmel néz elébe.

* A képviselőház nov. 20-ki ülésében a belügyminiszter a királyné elismerését tolmácsolá a képviselőház üdvölközéseire; a pénzügyminiszter költségvetési és fedezeti törvényjavaslatokat nyújt be; a napirenden levő bírói felelősségről és fegyelmi eljárásról szóló javaslat tárgyalása pedig az 58-ik szakaszig haladt elő. Lényeges változtatások nem tétettek.

* A maroszeki alsókerületi új követválasztás napjaul, a választási elnök, jövő decz. hó 13-kát tűzte ki.

* Tordamegye felsőkerületében az iskola, tanács, mult szombaton tartá meg alakulási gyűlését, Filep Albert tanfelügyelő elnöklete alatt. A tagok — magyarok, szászok és románok — a legnagyobb egyetértésben, minden nemzetiségi féltékenységgel nélkül végeztek az alakító-gyűlés teendőit; a fogadalmat egy ellenvető szó nélkül letették, egy katolikus lelkész kivételével, ki egyáltalán lemondott iskola-tanács tisztéről — e nagyfotosságu állomás teendőinek, bökros elfoglaltsága miatt, lelkiismeretesen nem felülhetvén meg. — Ez egyhangu fogadalmatételből úgy látszik, hogy Tordamegyében ninsenek szabadelvű — protestánsok.

* A marosvásárhelyi ev. ref. főtanoda ujonnan berendezett könyvnyomdájának „Mutatvány-könyve“ küldetett be szerkesztőségünkhöz, mely 87 diszes nyomásu lapon 179 szám alatt több, mint 400 különböző fajtájú betűt, körzetet, ékitményt, jelvényt stb. tüntet föl a legnagyobb változatossággal, meggyőzővén bennünket a felől, hogy e gazdagon beren-

dezett nyomda — gyorsajtóval is ellátva — a legkövetelőbb igényeknek is képes eleget tenni s a nyomtató-közönség minden irányu szükségeinek megfelel. Örülünk, hogy a nyomdászat műmestersége városunkban ennyire haladott már. S a főtanodai előljárásának csak gratulálhatunk, hogy költséget nem kimélve, ez iparvállalatát, melylyel kétrésről is szolgálatot tesz a műszaknak, a kör színvonalára való képes emelni. A „Műtatványkönyv“ megtekinthető helytt és Székely-Udvarhelytt t. Wittich József és Kolozsvártt t. Demjén László urak könyvkereskedéseiben.

* **A jövő szombatra** két béli meghívót vetünk. Egyik a m.-ludasi társalkodó javára, saját helyiségeiben adandó táncmulatságra; a másik helybeli táncztanító Cseh Lajos táncziskolájabeli kereskedő fiatalság próba- és polgári Katalinbáljára hiv meg bennünket a Apolló-terembe, ez utóbbi tiszta jövedelmének felerésze a helyi önképző iparos-szegédegylet javára fordítván. Mindkét jótékonycélú mulatságot ajánljuk a közönség pártfogásába, azon megjegyzéssel, hogy az előbbi belépti díja 1 rt. o. é. az utóbbi pedig (jegyek válthatók Borsodi Demeter Lajos boltjában) 80 kr. erkélyülöhely 60 kr.

* **Jógyekezetü színészeink** igazgatójának, Novák Sándornak, javára jövő szombaton Ubrik Borbálának egy új kiadását hozzák színre, mely operette-alakban tárja előnk ama hírhedt történetet nevetséges oldalról. Ugy halljuk,

hogy a darab, mulatságos jeleneteivel és könnyű zenéjével, többhelytt megnyerte a közönség tetszését.

* **A Magyar Polgár** közelebbi számában egy kacsaringós bukaresti levél jelent meg, Uzoni aláírással, mely az tófalvi ügyben b. Apor Károlyt a legválogatottabb czimekkel tiszteli meg, a „Kolozsvári Közlönyt“ avál vádolja, hogy azért nem gyűjt a tófalvi szegődményesek számára alamizsnát, mert — románok... Azon helyzetben vagyunk, hogy a lehető legbiztosabb forrásból írhatjuk, miszerint ama levél kiemelt helyei nem Bukarestben keltek, s nem az alájegyzett Uzoni tollából származtak. Mindenesetre igen nemes módja a hisztoria-írásnak.

* **Sóós József**, városunk egyik ügyvédje, midőn a napokban bizonyos pénzek fölvételére a vidékre utazott volna, visszatérő útjában a sz.-lőrinczi magasklaton az erdőből kiugró három fegyveres rabló által támadtatott meg; a jó madarak több lövést ejtettek, de melyek közül egyik sem talált, egyetlen kis zsurlást kivéve s így a megcsapott lovak nagyobb baj nélkül ragadák ki a veszélyből. Az utonállók egy darabig még szaladtak a szekér után, de hiában.

* **A „Magyar Polgár“** gyermek-szerkesztőségének egy — úgy látszik öregségi végelgyöngyülésében második gyermekségét élő tagja — a naiv kis Kató — szemüvegét elvesztvén, gyermekes ártatlanságában, nem olvasta el Men-

tovich Ferencz, t. munkatársunk, mult számunkban közreadott nyilatkozatát s most a Rosinatera fölülve fadárdájával esősen kongatja azon szélmalmost, mintha a „M. P.“ cikkét, Cató tanügyi levelei ellen, Mentovich F. írta volna; szörnyen hadonázván materializmus és minden ellen, csak — a mi ellen kellene — a kérdéses apokrif, Maros-Vásárhelyről keltezett, levél ellen nem. Öreg gyerek! kérje el a Brassai szemüvegét s ugyan csak tőle a „Székely Hirlap“ mult számát s abból megláthatja, hogy ama cikket nem Mentovich írta. Mellesleg legyen mondva: ha ő is írta volna — az atheizmus (helyes) elkarhozatásával Cató ultramontán érvelgetéseit ugyan föl nem poczolgathatná!

Bécsi börzei árkelet.

(1869. nov. 22-én).

5% metalliques	60.—
5% nemzeti kölcsön	69.30
1860 államkölcsön	95.90
Bankrészvény	728.—
Hitelrészvény	248.75
London	124.15
Ezüst	122.25
Arany	5.88
Földt. ment. kötvény erd.	75.50
„ „ „ magyarh.	79.50
„ „ „ horvát-slavon	83.25

Laptulajdonos és felelős szerkesztő:
SZÁSZ BÉLA.

HIRDETMÉNYEK.

(104)

3—6

„Halljuk a szép szót!“ „Rajta fiuk, vigadjunk!“

Megjelen és minden hazai könyvkereskedésben kapható:

„Halljuk a szép szót!“

czimü magyar felköszöntő-(toast)-könyv, mely kötött és kötetlen mindennemü felköszöntést tartalmazván, diszes kiállítása és tömött tartalma, ugy hasznos és mulattató voltánál fogva az ifjuság figyelmébe különösen ajánlható. — A 150 lapra terjedő és 145 többnyire eredeti felköszöntést tartalmazó színes keménykötésű könyvnek ára 1 ft.

A dalkedvelő ifjuságnak különösen ajánlható

„Rajta fiuk, vigadjunk!“

közkedvességü dalkönyv, harmadik javított és tetemesen bővített kiadás.

E nagy szorgalommal összeállított mű közel 1000 válogatott dalt tartalmaz, és színes borítéku; csinos kiállításánál fogva is kitünő, mondhatni: egyetlen a maga nemében. Az első kiállítás 2000 és a második 3500 példánya igen rövid idő alatt elkelt, mi eléggé tanúsítja, hogy méltó figyelmet érdemel. Ára az 530 lapra terjedő s diszesen kiállított zsebkönyvnek 1 ft 20 kr, dús aranynyomás- és aranszegélylyel 1 ft 80 kr.

LENORMAND,

a hires czigányó igazmondó vetőkártyája

32 színezett kártyával, magyar aláírással és szöveggel. — Ára 50 kr.

Lakatos Sándor magyar „tánczkönyve“

mindkét nembeli ifjuság számára. arczképpel, és temérdek a szöveg közé nyomott táncz-ábrákkal. Ára 1 ft.

„Hadtérszolgálat“

150 lapra terjedő katonai tankönyv ára 80 kr.

Legújabb nagy egypt. ÁLMOSKÖNYV

170 lap és 600 képpel ellátva 40 kr.

Az első három Nagy-Kanizsán Wajdits József könyvkereskedésében egyszerre véve, valamint utánvétellel együtt rendelve 2 ft 50 kr, mind a hat egyszerre pedig csak 4 ft 50 kr. — Postai rendelések a levél érkezése után azonnal teljesítetnek. — Minden tíz példány után egy tiszteletpéldánnyal is szolgálók.

Wajdits József,

könyvkereskedő Nagy-Kanizsán. Magyarországon.

(109)

1—12

Varrógépek

minden nemből szabók, cipészek, és családok számára leszállított árrakon, kezesség mellett, kézi-gépek 25 firtól 50-ig föl. Képes árjegyzékek kívá-

natra ingyen és

bérmentve küldetnek.

Mindennemü varró-anyagok a varrógépek számára legnagyobb választékban a legutányosabb árrakon.

Bollmann M-nél

Bécsben:

Rothethurmstrasse Nro. 31, Mariahilfstrasse Nro 91.

Pesten:

Bálvány-utca, az Erzsébet-tér szögletén.

Mindennemü varró-gépek legnagyobb raktára.

Ügyvivők kerestetnek!

(103)

3—3

Liptoi turó

legjobb minőségü most érkezett, s kapható egyedül

Staibl Antalnál.